

A 1753/hållbart

Käsittelijä Kestävä Pohjola -valiokunta

Kestävä Pohjola -valiokunnan mietintö, joka koskee
jäsen ehdotusta mikromuovista hanavedessä

Ehdotus

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että kootaan ja julkaistaan tietoa sekä tehdään selvitys siitä, missä määrin mikromuovia esiintyy hanavedessä Pohjoismaissa.

että mittausmenetelmät koordinoidaan niin, että hanaveden mikromuovimitausten tulosten laatu voidaan varmistaa ja että niitä voidaan vertailla pohjoismaiden välillä.

että tehdään lisäselvitys, joka vastaa seuraaviin kysymyksiin: miten muovipartikkelit päätyvät hanaveteen, muodostavatko ne terveyshaitan ja millaisia vaikutuksia ihmisten terveyteen niillä siinä tapauksessa on.

Taustaa

Sosiaalidemokraattinen ryhmä ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että tehdään selvitys siitä, missä määrin mikromuovia esiintyy hanavedessä Pohjoismaissa.

että tehdään lisäselvitys, joka vastaa seuraaviin kysymyksiin: miten muovipartikkelit päätyvät hanaveteen, muodostavatko ne terveyshaitan ja millaisia vaikutuksia ihmisten terveyteen niillä siinä tapauksessa on.

Valiokunnan näkemykset

Juomaveden sisältämä mikromuovi on yksi lisä pitkään luettelon muovin käyttöön liittyvistä todellisista ja mahdollisista vakavista ongelmista. Mikroskooppisen pieniä muovihiukkasia esiintyy päivittäistuotteissa kuten kosmetiikassa, maaleissa ja leluissa. Suurimpana lähteenä pidetään kuitenkin autonrenkaita. Mikromuovia syntyy myös isompien muovikappaleiden hajotessa luonnossa.

Ehdotus on tärkeä Agenda 2030:n tavoitteeseen 6.3, eli veden laadun parantamiseen liittyvässä työssä. Pohjoismaiden ympäristö- ja ilmastoasiain ministerineuvostolla (MR-MK) on ohjelma, jonka avulla pyritään vähentämään muovin ympäristövaikutuk-

sia. Ohjelman seurantaan on varattu määrärahoja.

Valiokunnan aikaisempi työ

Muoviongelma on ollut valiokunnan päiväjärjestyksessä muutaman viime vuoden ajan. Pohjoismaiden neuvosto päätti suosituksesta mikromuovin käytön kieltämiseksi kosmetiikassa. Sen käsittely päättyi tuloksettomana vuonna 2017. Pohjoismaiden neuvosto päätti vuoden 2017 aikana suosituksista 8/2017: Toimenpiteet, joiden avulla voidaan estää merten roskaantuminen ja 7/2017: Muovijätteen vähentäminen Pohjoismaissa. Pohjoismaiden ministerineuvoston ja maiden hallitusten ilmoitukset osoittivat, että pohjoismainen yhteistyö on jo nykyään Pohjoismaiden neuvoston suositusten linjausten mukaista. Kestävä Pohjola -valiokunta suunnittelee tekevänsä vielä muitakin muovijätteeseen liittyviä aloitteita vuoden 2018 aikana.

Nykyinen pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismaat ovat tehneet viime vuosina mittavaa yhteistyötä tutkiakseen muovin käytön haasteita. Pohjoismaiden ministerineuvosto (ympäristöministerit, MR-MK) hyväksyi keväällä 2017 ohjelman muovin ympäristövaikutusten vähentämiseksi. Ohjelma koskee vuosia 2017–2018, kattaa kuusi strategista aluetta ja mainitsee kuusi-toista tavoitetta. Vastauksena vuonna 2018 esitettyyn kirjalliseen kysymykseen (E1/2018) saatiin käynnistettyjen toimenpiteiden katsaus. Katsauksesta käy muun muassa ilmi, että toimenpiteitä on käynnistetty näytteiden oton yhdenmukaistamiseksi ja pohjaeläimistöissä ja sedimentissä sekä kaloissa ja linnuissa olevan mikromuovin tutkimiseksi. Entä miten on konkreettisten poliittisten toimien laita? Hallitukset toteavat vastauksessaan, että yhteispohjoismaisia toimia merten mikromuovin vähentämiseksi voidaan pitää ennenäikaisina ja että yhteistyötä ongelman ratkaisemiseksi tehdään tietoa kartuttamalla.

Vastauksessa kirjalliseen kysymykseen mikromuovin tutkimisesta juomavedessä (E3/2018) Pohjoismaiden hallitukset ilmoittavat, että kysymys on hyvin ajankohtainen ja että siitä on keskusteltu ministerikokouksessa. Suurin osa Pohjoismaista on jo tutkinut tai suunnittelee tutkivansa, sisältääkö juomavesi muovihuukkasia. Mitään virallista keskustelua menetelmistä ei ole käynnissä, mutta Pohjoismaiden viranomaiset ja yliopistot ovat yhteydessä toisiinsa asian tiimoilta.

Juomaveden mikromuovi

Ensimmäisen että-lauseen osalta (tehdään selvitys siitä, missä määrin mikromuovia esiintyy hanavedessä Pohjoismaissa) voidaan todeta, että juomaveden mikromuovia koskeva tieto on aiheuttanut voimakkaita reaktioita ja tutkimukset ovat käynnistyneet. Pohjoismaiden ministerineuvosto voisikin koota ja julkaista tietoa, ja mikäli tiedossa todetaan olevan aukkoja, laatia lisäselvityksiä.

Toisen että-lauseen osalta todettakoon, ettei asiaa ole otettu huomioon MR-MK:n ohjelmassa muovin ympäristövaikutusten vähentämiseksi. Ehdotus on sen vuoksi tärkeä, jos (ensimmäisessä että-lauseessa ehdotetut) tutkimukset paljastavat Pohjoismaiden tilanteen olevan samansuuntainen kuin useiden muiden maiden tilanne. MR-MK:lla on budjetissaan sitomattomia varoja, joita voidaan käyttää poliittisesti

ajankohtaisiin kysymyksiin. Tätä budjettierää voitaisiin kenties käyttää ehdotuksen toisessa että-lauseessa mainitun tutkimuksen käynnistämiseen.

Valiokunnan päätelmät

Valiokunta panee tyytyväisenä merkille, että pohjoismainen yhteistyö muovijätteen ja mikromuovin osalta kehittyy jatkuvasti, on päätetty ohjelmasta, varattu määrärahoja ja useita konkreettisia toimenpiteitä on käynnistetty. Toimenpiteet kohdistuvat suurelta osin meressä olevaan muoviin, kun taas juomavesi ei toistaiseksi ole ollut keskiössä. Siksi valiokunnan ehdotus on hyvin ajankohtainen.

Valiokunta toteaa, että Pohjoismaiden väestö odottaa saavansa juomavettä, jossa ei ole terveydelle mahdollisesti vahingollisia hiukkasia ja kemiallisia aineita. Lisäksi on perusteltu epäilyksiä siitä, että monen Pohjoismaan juomavesi sisältää muovihiuksia. Siksi kyseessä on yhteispohjoismainen haaste. Lisäksi todetaan, ettei ole standardoituja mittausten menetelmiä, joiden antamia mittaustuloksia voitaisiin vertailla maiden välillä.

Valiokunta katsoo, että mikromuovin esiintymistä voidaan parhaiten tarkkailla kansallisesti, mutta että Pohjoismaiden ministerineuvosto voi edistää asiaa tiedottamalla Pohjoismaiden tilanteesta. Tämän vuoksi ehdotetaan muutosta ensimmäiseen että-lauseeseen.

Valiokunta katsoo, että ehdotusta voidaan pitää Agenda 2030:n vettä koskevan kestävyystavoitteen 6 seurantana.

Yllä esitetyn perusteella Kestävä Pohjola -valiokunta tukee sosiaalidemokraattisen ryhmän ehdotusta sillä lisäyksellä, että Pohjoismaiden mittausten menetelmät koordinoitetaan niin, että hanaveden mikromuovimitausten tulosten laatu voidaan varmistaa ja että niitä voidaan vertailla. Viimeksi mainittu asia olisi hyödyllistä toteuttaa laajemmassa eurooppalaisessa yhteistyössä.

Akureyrissa 10. huhtikuuta 2018

Eero Lehti (kok.)

Heidi Greni (Sp)

Ingalill Olsen (A)

Jan-Erik Messmann (DF)

Kari Kulmala (sin.)

Karin Gaardsted (S)

Kolbeinn Óttarsson Proppé (VG)

Lars Tysklind (L)

Rasmus Ling (MP)

Richard Jomshof (SD)

Stina Bergström (MP)

Suzanne Svensson (S)

Thomas Finnborg (M)

Tony Wikström (ÅSD)

Vilhjálmur Árnason (Sj.)